

Lidköpings kommun

kommun@lidkoping.se

Beslut för gymnasieskola med introduktionsprogram

efter tillsyn av De la Gardiegymnasiet, enhet 5 i
Lidköpings kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lidköpings kommun att senast den **1 juni 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa den påtalade bristen samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för åtgärderna i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten (påtalad brist) samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken Motivering till föreläggande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Lidköpings kommun inte uppfyller författningskraven avseende att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 7 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att vid minst ett tillfälle innan februari 2022 informera samtliga lärare och elevhälsan om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder den 1 juni 2022 (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).
- För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden december 2021–16 maj 2022 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna

dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 § skollagen).

- För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas innan redovisningsdatumet, ska rektorn fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under perioden. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 9 § skollagen).

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har genomfört riktad tillsyn på De la Gardiegymnasiet enhet 5 i Lidköpings kommun under hösten 2021. Tillsynen har omfattat utbildningen på introduktionsprogram samt området extra anpassningar och särskilt stöd. Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i arbetet med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd. Tillsynen visar att det råder oklarheter i när och hur lärare ska anmäla till rektorn när det befaras att en elev som trots stöd i form av extra anpassningar inte kommer att uppnå kunskapskraven. Dessutom visar tillsynen att anmälningar om att inleda utredning av särskilt stöd som inkommit till rektorn inte alltid resulterar i att utredning påbörjas skyndsamt eller genomförs över huvud taget. Skolinspektionen förelägger mot bakgrund av detta Lidköpings kommun, som huvudman för skolenheten, att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Motivering till föreläggande

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolenhetens arbete med att anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att elever som riskerar att inte nå kunskapskraven trots att de getts stöd i form av extra anpassningar inte alltid anmäls till rektorn. Istället är det vanligt förekommande att elever blir kvar i samlad bild och erbjuds nya extra anpassningar gång efter gång med en till två månaders intervaller när det visar sig att tidigare anpassningar inte varit tillräckliga utifrån elevens behov. Detta pågår under lång tid, ibland under flera månader eller längre vilket gör att anmälan och utredning av elevens behov av särskilt stöd dröjer, eller inte sker alls. En bidragande orsak till att anmälan om utredning av särskilt stöd inte alltid sker är att skolenhetens rutiner sprider en osäkerhet hos lärare och elevhälsa om när en anmälan ska göras till rektorn. Vidare visar utredningen att i de fall där elevers behov av utredning av särskilt stöd anmäls till rektorn påbörjas inte alltid en utredning av elevens eventuella stödbehov skyndsamt eller över huvudet taget. Skolinspektionen vill betona att efter att en anmälan om utredning av särskilt stöd har gjorts till rektorn ska rektorn se till att en utredning inleds skyndsamt. Det är först efter

att elevens behov har utretts som rektorn kan bedöma om eleven är i behov av särskilt stöd eller om extra anpassningar bedöms som ett tillräckligt stöd även fortsättningsvis. Att skolenhetens rutiner inte är tillräckligt tydliga avseende när en anmälan ska göras och en utredning påbörjas innebär att det finns en risk att elever som är i behov av särskilt stöd inte uppmärksammas, att deras behov av särskilt stöd inte utreds och att elever inte får det särskilda stöd som de enligt lagstiftningen har rätt till. Detta är en brist. Det innebär även att elevernas möjligheter att utvecklas mot målen för utbildningen påverkas

Skolinspektionen vill i sammanhanget uppmärksamma huvudmannen och rektorn på att även elever som läser vid ett introduktionsprogram bör erbjudas de stödåtgärder som eleven kan anses behöva för att kompenseras för sina svårigheter innan rektorn fattar beslut om att minska elevens undervisningstid på grund av särskilda skäl. Utan att stödåtgärder först har erbjudits eleven går det inte att utesluta att eleven skulle kunna tillgodogöra sig utbildning motsvarande heltidsstudier med stöd av sådana åtgärder. Även elever i denna elevgrupp bör således kunna bli föremål för diskussion i samlad bild och anmälan och utredning av särskilt stöd innan rektorn fattar beslut om att minska elevens undervisningstid.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisat andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att personalen vid skolenheterna ges möjlighet till kompetensutveckling och att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får den ledning och stimulans, de extra anpassningar, särskilt stöd samt andra stödåtgärder som de behöver (Lgy 11, 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar).

I skollagen anges att utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl (17 kap. 6 § skollagen).

I förarbetena till skollagen anges att undantag bara ska kunna göras för en elev som begär det om det finns särskilda skäl. Exempel på sådana skäl kan vara att en elev genomgår en medicinsk behandling, har en neuropsykiatrisk problematik eller funktionsnedsättning som gör att eleven har svårigheter att vistas i skolmiljön på heltid eller behöver långa raster mellan lektionerna. Regeringen anser att flera andra stödåtgärder först bör ha prövats innan huvudmannen fattar beslut om minskad undervisningstid av sådana skäl. I vissa fall kan det dock vara uppenbart att undervisningstiden behöver minskas t.ex. på grund av en genomgripande medicinsk behandling (Prop. 2017/18:183, s 94).

Skolinspektionens utredning

I inskickad dokumentation inför tillsynen framgår att det finns en dokumenterad rutin för hur skolenheten ska arbeta med stödinsatser för eleverna på introduktionsprogrammen. Stödinsatserna delas in i tre nivåer: *Ledning och stimulans* i den ordinarie undervisningen, *Extra anpassningar* och *Särskilt stöd*. För arbetet med extra anpassningar beskriver rutinen att om mentor eller annan personal bedömer att det finns ett behov av att alla som träffar en elev samlas, gör hen en anmälan till mötesforumet "samlad bild". Syftet med samlad bild är att tillsammans hitta strategier för att anpassa den ordinarie undervisningen ytterligare utöver de extra anpassningar som eleven redan erbjuds i undervisningen. Om de nya extra anpassningarna som beslutas om vid detta mötesforum visar sig inte vara tillräckliga för att eleven ska nå kunskapskraven anger rutinen att mentorn tillsammans med elevhälsan ska göra en anmälan om utredning för särskilt stöd till rektorn. Enligt rutinen genomförs därefter ett möte med rektorn och elevhälsan där rektorn beslutar om en utredning av elevens behov av särskilt stöd ska påbörjas.

Lärare, elevhälsan och rektorn beskriver i intervjuer att samlad bild är ett mötesforum som syftar till att diskutera extra anpassningar på individ- och gruppnivå. Lärarna berättar att extra anpassningar sätts in för enskilda elever innan samlad bild, och när dessa inte gett den effekt som man vill görs en anmälan till samlad bild. Lärare och elevhälsan beskriver att samlad bild är ett forum för samverkan mellan lärare och elevhälsan kring metoder eller strategier för en enskild elev eller en grupp av elever samt för att utvärdera de extra anpassningarna som satts in. Rektorn deltar inte i samlad bild. Lärarna säger att efter att de anmält behov av en samlad bild kan det ta ett par veckor innan mötet sker, och att det kan ta längre tid ju längre in på terminen man kommer eftersom det köar på. Det kan enligt lärarna till exempel hända att ett ärende tar en månad från anmälan om behov av en samlad bild tills att mötet äger rum. Lärarna säger vidare att efter samlad bild tar det ett tag att testa de extra anpassningar som man kommit fram till på mötet och att ge dessa en chans i undervisningen, vilket kan vara från två veckor till en månad, vilket även bekräftas av några representanter från elevhälsan. Därefter sker ett uppföljningsmöte för att se hur insatserna har fungerat. Rektorn säger att vid uppföljning av samlad bild så utvärderas om de extra anpassningarna har gett önskvärd effekt och om något ska ändras eller intensifieras.

I intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att det inte är tydligt när en anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd ska ske och att samtliga elever som inte uppnår de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att extra

anpassningar satts in, inte är anmälda till rektorn. Lärarna berättar att en anmälan till rektorn om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd görs efter att eleven varit upp på samlad bild och om de extra anpassningarna inte har gett avsedd effekt. Både rektor och delar av elevhälsan beskriver att innan en anmälan till rektorn görs arbetar skolan med att prova fram och utvärdera allt inom extra anpassningar. Enligt en representant från elevhälsan så kan det ta månader att testa olika extra anpassningar och att bestämma sig för om en anmälan till rektorn ska göras. Representanten säger att lärare tillsammans med elevhälsan bestämmer om en elev ska anmälas för utredning till rektorn eller inte.

På frågan om hur en anmälan till rektorn går till svarar majoriteten av lärarna att den går via elevhälsan till rektorn. En av lärarna säger att specialläraren deltar på samlad bild och läraren antar att ärendet tas vidare till rektorn därifrån. Lärarna säger dock att det inte är så ofta som ett ärende går vidare från samlad bild, via elevhälsan, till rektorn. Lärare beskriver att flera representanter från elevhälsan är involverade i elevärenden och att det kan leda till en rektorsanmälan men det är inte säkert att det gör det. Både rektorn och elevhälsan uppger att en anmälan till rektorn görs av mentor tillsammans med arbetslag och/eller elevhälsan. Elevhälsan och rektorn säger att anmälan till rektorn är skriftlig och att den innehåller information från samlad bild och från klassgenomgångar, som genomförs varje termin, exempelvis om vilka extra anpassningar som har satts in för eleven.

Både rektorn, elevhälsan och lärare säger att det är få anmälningar som inkommit till rektorn och att det finns få upprättade åtgärdsprogram. Skolinspektionen har inför tillsynen tagit del av de upprättade åtgärdsprogrammen som fanns vid tidpunkten för tillsynen, vilket är två stycken. Enligt elevhälsan har fyra elever anmälts till rektorn för eventuellt behov av särskilt stöd innevarande läsår. Rektor säger att det är många elever på skolenheten som inte uppnår kunskapskraven och att han inte har fått in anmälningar för samtliga av de elever som inte gör det. Rektor uttrycker också att det inte vore hållbart att anmäla samtliga elever som inte uppnår kunskapskraven i ett eller flera ämnen. På frågan om rektorn tror att alla lärare känner till skyldigheten att anmäla till rektorn om en elev, efter att extra anpassningar har satts in, riskerar att inte uppnå kunskapskraven säger han att han hoppas att lärarna känner till det. Rektor säger dock att han har uppmärksammat att ärendegången med att anmäla till rektorn inte är tydligt förankrad i verksamheten.

I intervjuer framgår att alla elever som har anmälts till rektorn för att de bedömts vara i behov av utredning för särskilt stöd inte har utretts och att utredningar inte alltid startar skyndsamt. Elevhälsan berättar att efter en anmälan har inkommit så träffar elevhälsan rektorn och diskuterar den anmälan. Då kan elevhälsan och rektorn komma fram till att det ska göras ytterligare extra anpassningar för eleven eller om det finns andra saker som inte tidigare varit känt, exempelvis psykisk ohälsa, som de behöver titta på innan en utredning sker. Här kan det enligt elevhälsan ibland bli otydligt om hur de ska gå vidare i ärendet. Elevhälsan beskriver att de följer upp eleven i fråga och ser hur det går, men det kan vara många elever som går igenom och att dokumentationen blir otydlig. Elevhälsan säger att elever kan kvarstå i samlad bild och att rektorn tillsammans med elevhälsan kan komma överens om att andra insatser ska genomföras istället för en utredning. Enligt elevhälsan kan det vara att de tillsammans

gör bedömningen att det inte är en pedagogisk problematik utan att det behövs andra insatser eller att andra behov hos eleven, än pedagogiska, går före. En av elevhälsans representanter säger att det är en utmaning att göra en anmälan efter samlad bild när extra anpassningar inte är varit tillräckligt. De fastnar enligt representanten i processen med samlad bild och att testa ut olika extra anpassningar, det mals på för sakta och det drar ut på tiden. Även lärare beskriver att de jobbar på med samlad bild och uppger att de kanske inte tänker på att göra en anmälan till rektorn. Elevhälsan säger att det är få elever som går vidare till utredning.

Lärare och elevhälsan berättar om en elev som föregående läsår inte gjorde några framsteg, en anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd gjordes till rektorn under höstterminen 2020 men eleven utreddes aldrig. Elevhälsan säger att anledningen till att en utredning inte startades var att det fanns frågetecken kring om en pedagogisk utredning behövdes. Elevhälsan säger att en ny anmälan till rektorn är inlämnad innevarande termin. Elevhälsan säger även att det finns fler liknande ärenden, mellan tre och fem stycken, där elever anmälts under föregående läsår men där någon utredning av eventuellt behov av särskilt stöd inte har genomförts. Även rektorn bekräftar att det finns flera elever som anmälts under föregående läsår som inte har utretts. Rektorn säger att han oftast tycker att utredningar påbörjas skyndsamt, även om det kan ta tre veckor eller längre innan han efter en anmälan fattar beslut om att en utredning ska ske. Även elevhälsan säger att det varierar om en utredning startar skyndsamt, i något fall kan det gå fort men i några ärenden har det tagit mer än två månader innan en utredning har startats, efter att rektorn fattat beslut om att en utredning ska genomföras. Rektorn säger att han ser att det finns ett utvecklingsbehov avseende att påbörja en utredning skyndsamt.

I intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framgår även att det finns ett stort antal elever på skolenhetens introduktionsprogram, individuellt alternativ och på språkintröduktion som inte har undervisning som motsvarar den garanterade undervisningstiden, i genomsnitt minst 23 timmar i veckan. Lärare, elevhälsan och rektorn säger att ett stort antal elever på introduktionsprogrammen inte läser på heltid. De berättar att eleverna i augusti har ett lära-känna-samtal, i samband med att eleverna börjar sina studier på De la Gardiegymnasiet och på introduktionsprogrammet. I lära-känna-samtalet kan eleverna, enligt lärare och elevhälsan, komma med önskemål om att inte läsa på heltid och att de då lämnar in en ansökan om det till rektorn som i sin tur fattar beslut. Detta bekräftas även i den rutin som huvudmannen har inkommit med i samband med tillsynen. Lärare berättar att anledningar till att eleverna inte läser på heltid kan vara psykisk ohälsa eller att eleverna inte orkar. Elevhälsan berättar även att många av eleverna har stora behov sedan långt tillbaka, och att det kan handla om elever som behöver skolas in i skolmiljön och att det finns exempel på elever som behöver mötas upp av personal utanför skolan. Enligt lärarna så har ingen av de elever som har minskad undervisningstid åtgärdsprogram, vilket också bekräftas genom att Skolinspektionen har tagit del av de två upprättade åtgärdsprogram som finns på skolenheten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Lidköpings kommuns verksamhet vid De la Gardiegymnasiet enhet 5 inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Lidköpings kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

- Eleven ges skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och insatserna utvärderas. (3 kap. 5 § skollagen, Lgy 11, 2.5 Bedömning och betyg, 2.6 Rektorns ansvar)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 7-8 §§ skollagen, Lgy 11, 2.6 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)
- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen, 1 kap. 7 § och 6 kap. 7-8 §§ gymnasieförordningen)

På Skolinspektionens vägnar

X Claes Börjesson

Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

I den slutliga handläggningen har utredare Madeleine Olofsson (föredragande) och Mikaeil Yousefi deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om De la Gardiegymnasiet, enhet 5

Skolinspektionen

Beslut

2021-12-22

Dnr 34 - SI 2021:4392

9 (9)

Fakta om De la Gardiegymnasiet, enhet 5

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Lidköpings kommun under hösten 2021. De la Gardiegymnasiet, enhet 5 gjordes digitala intervjuer elever, lärare, elevhälsa och rektor av Skolinspektionen den 29-30 september 2021.

De la Gardiegymnasiet är en kommunal gymnasieskola belägen i Lidköpings kommun. De la Gardiegymnasiet enhet 5 omfattar introduktionsprogrammen språkintröduktion och individuellt alternativ och vid tidpunkten för tillsynen är 130 elever inskrivna på skolenheten, 113 elever på individuellt alternativ och 17 elever på språkintröduktion. Skolenheten leds av en rektor.